

BESEDILO

Celinske vode se od morja razlikujejo po vsebnosti raztopljenih snovi. Celinske vode imajo namreč v enem litru manj kot 0,5 grama soli, v morjih pa ga je 70 krat več, se pravi v enem litru približno 35 gramov soli. Celinske vode se delijo na tekoče in stoječe. Ker bom predstavil rastlinstvo stoječih voda, se bom osredotočil na nanje.

Stoječe vode so tiste, ki se zadržujejo v večjih ali manjših kotanja. Voda v njih nikoli ne miruje, saj se spreminjajo temp., bistrost, vendar pa v njih ni mogoče zaznati usmerjenega toka.

To so:

- Jezera,
- Mlake,
- Mokrišča

Obrežni del mlake ali jezera je izredno ugoden življenjski prostor za rastline, saj je tam dovolj vode in svetlobe. Tam rastejo:

- VODNE RASTLINE - Rastline imajo potopljene ali plavajoče liste, s koreninami pa se vraščajo v podlago, cvetovi pa so navadno zunaj vode. To so prave vodne rastline, saj mineralne snovi, kisik in ogljikov dioksid sprejemajo skozi liste iz vode, s koreninami pa so pritrjene na dno. Razvite imajo vse rastlinske organe in niso alge.
- ALGE - V celinskih vodah pa živijo tudi alge. Največ je enoceličnih, nekaj pa je tudi nitastih zelenih alg.
- MOČVIRSKE RASTLINE - Poznamo pa tudi močvirske rastline. Zanje je značilno, da niso vodne rastline, ker so prilagojene tudi kopenskemu okolju. Rastejo ob bregovih jezera ali mlake in imajo pokončne liste in stebila, ki štrlijo iz

vode, korenine ima v vodi. Mineralne snovi sprejemajo iz podlage, kisik in ogljikov dioksid pa iz zraka.

RASTLINE V MLAKAH

- Mlake so brez stalnega površinskega dotoka vode. Polnijo se z deževnico in s staljenim snegom. Gladina vode niha, občasno pa tudi presahne. Rastline se temu prilagodijo. Nekatere odvržejo semena, drugim se posušijo nadzemni organi in ob ugodnih razmerah ponovno poženejo. V mlakah uspevajo:
  - potopljene rastline,
  - ukoreninjene rastline, ki molijo nad gladino liste cvetove
  - plavajoče rastline.

Zanimivo je, zakaj je poleti voda v mlakah zelena, spomladi in jeseni pa rjava. V njej so namreč drobne planktonske alge. Alge se hitreje razmnožujejo in rastejo, kadar so temperature višje in poleti je v mlaki več alg. In klorofil v planktonskih algah daje vodi zeleno barvo. Imajo tudi izrastke, ki upočasnjujejo njihovo padanje proti dnu, zato se držijo gladine, kjer imajo tudi več svetlobe.

Ob mlakah torej najdemo:

- Vodni orešek- ni trajnica vendar se zelo rada vsako leto sama zaseje, kadar sta dno in voda ustrezna. Listi plavajo na površini in imajo obliko križa. Iz majhnih in neuglednih cvetov nastanejo 2 cm veliki plodovi, ki potonejo na dno. Listi preko poletja pordečijo.

- Vodna zlatica Steblo r vodne zlatice zraste od 0,3 do 1,5 m in je zakoreninjeno na dno stoječih voda, ki so poleti toplejše. Razvijejo se samo potopljeni listi v obliki pahljače. Cvetovi poženejo nad vodno gladino.
- Rumeni blatnik - Poganjki se radi močno razvejajo in so tudi več metrov dolgi. Na koncu poganjkov se najprej razvijejo podvodni listi, ki so podobni solatnim listom, kasneje pa se razvijejo 30 do 40 cm veliki plavajoči listi. Cveti od junija do avgusta, ko se nad vodno gladino pojavljajo kroglasti rumeni cvetovi.
- Vodna mešinka-je zelo zanimiva, ker uspeva v vodi, kjer je maslo mineralnih snovi. Spada me mesojede rastline saj se prehranjuje s planktonskimi živalcami. Lovi jih s posebej spremenjenimi listi.

JEZERA

So največja oblika stoječih površinskih vod. V njih se voda ves čas izmenjuje. Vanje preteka voda s potoki, rekami, odteka pa po navadi skozi odtok, kjer je reka.

Tu uspevajo številne rastline:

- Ob jezerskem bregu uspevajo cvetnice, ki so dobro ukoreninjene.
Lokvanj je najbolj priljubljena in znana vodna rastlina. Razraščajo se v vodi, globoki od 15 do 100 cm in več. Cvetovi so različnih barv in oblik. Pod njihovimi listi najdejo

zatočišče in senco ribe. Posamičen cvet je odprt od 3 do 5 dni.

- Dristavec so rod vodnih zelenih rastlin, ki so potopljene ali plavajo po vodi. Najbolj znana sta plavajoči in kodrasti dristavec.
- V jezerih pa živijo tudi enocelične alge (Modro zelene cepljivke). Njihova posebnost je ta, da nimajo izoblikovanega jedra, če jih je preveč da jezero cveti.

MOKRIŠČA

Mokrišča je skupno ime za močvirja in barja in predstavljajo prehod med kopnim in vodo. Mokrišča so območja, na katerih narava zbira vodo. Tako nas varuje tudi pred poplavami. Nudi pa tudi zatočišče rastlinam in živalim. Prav tako so mokrišča bogat vir hrane in pitne vode. 2 februar je svetovni dan mokrišč.

Tukaj uspevajo:

- Trst - uspeva na močvirnatih tleh, spodnji del rastline je lahko tudi potopljen pod gladino vode. Listi so podobni listom trav, na trave pa spominja tudi socvetje na vrhu stebela. Socvetje je vedno zunaj vode in jih oprahuje veter. Trst ni vodna rastlina, ker je prilagojena tudi kopenskemu okolju. Je močvirska rastlina.
- Šaši so na pogled podobni travam. Večinoma imajo liste trše. Zrastejo do 70 cm visoko.

- Rogoz je značilna vrsta v plitvih do srednje globokih stoječih vodah, večinoma v obrežnem pasu. Običajno uspeva v približno pol metra globoki vodi. Ima močne, razvejane korenike, iz katerih poženejo od 10 do 15 mm široki listi in votlo, do 2,5 m visoko steblo s socvetjem na vrhu.
- Mesojede rastline – da preživijo, lovijo žuželke in druge majhne živali. Največkrat jih privabijo z barvami (rumenimi), cvetovi so pokriti tudi z nektarnimi žlezami. Neprevidne žuželke padejo v vrčasto past, tam pa jih prebavni sokovi začnejo raztapljati.

Upam, da vam je bila moja predstavitev všeč. Uporabil sem

- Naravoslovje za 7. razred devetletne osnovne šole, DZS, Ljubljana: 2003.
- Ivan Esenko: Vrtna mlaka, Založba kmečki glas, Ljubljana, 2007.
- Cvetice in drevesa, Pomurska založba, Murska Sobota, 2007.
- Življenje v vodi, Založba Grlica, Ljubljana 2004.
- Vesna Kosmač: Rastlinski ključ za določanje lastnosti rastišč. Didakta, Ljubljana, 2005.

-

http://www.proteus.si/files/file/Tekmovanje/Gradiva/Clane_k%2053-3.pdf